

Omyly žabích samců

Marián Filípek

To, že u samců některých druhů žiab dochází k pokusům o kopulaci s jinými druhy obojživelníků či jinými vodními stavovci (= obratlovci), ba aj neživými predmetmi (viď obr.), je všeobecne známe. K tomuto chovaniu dochádza predovšetkým u druhov, ktoré sa hromadne rozmnožujú len v krátkom časovom období. Počtom prevažujúci samci na mieste rozmnožovania medzi sebou súperia o samice (nezriedka dochádza aj k jej utopeniu, viď obr.) a ľahko sa pritom zmýlia. V našej prírode ide predovšetkým o ropuchu bradavičnatú (ropuchu obecnou — *Bufo bufo*) a skokana hnedého (*Rana temporaria*). V tomto príspevku uvádzam pozorovanie dvoch omylov, ktoré sa svojou kurióznosťou vymykajú zaznamenaným prípadom.

Na okraji obce Pruské v severnej časti Bielych Karpát je malá vodná plocha (cca 0,5 ha), ktorá vznikla v minulosti ako zdroj vody pre tehelnú (cihelnu). V súčasnosti je zanesená sedimentami, hĺbka vody je priemerne do 1 m a značná časť je zarastená trstou (rákos obecný — *Pbragmites australis*). Začiatkom apríla (dubna) 2005 sa tu párali vo veľkom množstve ropuchy bradavičnaté, pričom som niekoľkokrát pozoroval, ako samci zareagovali na plávajúcu labuť: priblížili sa k nej a prichytili sa pred-

Nahore: Labuť sa objatie nohy samcom ropuchy bradavičnatej (ropuchy obecné — Bufo bufo) vôbec nepáčilo ♦ Roztúžený samec ropuchy bradavičnatej sa nemienil vzdať mŕtvej šišky ani po vytiahnutí z vody, dole

Pri skupinovom amplexu samci ropuchy bradavičnatej neraz samičku aj utopia. Snímky M. Filípka

nými nohami o jej päťovú kosť (viď obr.). Tento medzidruhový „amplex“ však trval len niekoľko sekúnd až minút. Labuť takáto „ozdoba“ na nohe sťažovala plávanie, preto chytila samca do zobáka, odtrhla ho a odhodila.

O mnoho zaujímavejšie „párenie“ som mal možnosť pozorovať v liahnisku so skokanmi hnedými, ktoré sa nachádzajú taktiež v severnej časti Bielych Karpát pri obci Vršatecké Podhradie. Ide o sústavu štyroch nádrží, ktoré sú napájané podzemným pra-

meňom. Každá má v priemere 2–3 m s hĺbkou vody 20–30 cm. V marci (březen) 2004 som pri vodnej hladine našiel samca skokana v amplexu so salamandrou škvrnitou (mlok škvrnitý — *Salamandra salamandra*). Tá bola živá, no skokan už nejavil takmer žiadne známky života, pričom mal vychudnuté telo, ktoré bolo v krčci s natiahnutými zadnými nohami. Jeho paralyzu asi spôsobil silný jed, ktorý vylúčila atakovaná salamandra. S najväčšou pravdepodobnosťou boli v takomto objatí už niekoľko dní. Toto miesto spoločne so skokanmi využívajú salamandry na kladenie lariev.

Ještě k omylům žabích samečků

Jiří Moravec

K zprávě M. Filípka o smíšeném amplexu skokana hnědého (*Rana temporaria*) s mlokem škvrnitým (*Salamandra salamandra*) si dovoluji s laskavým svolením R. Horného (Národní muzeum, Praha) uvést jeho neméně pozoruhodné pozorování samice mloka škvrnitého, uchopeného samečkem kuňky žlutobřiché (*Bombina variegata*). Daný případ byl zaznamenán a dokumentován 25. 5. 2004 na okraji obce Karlštejn.

Na soukromé zahradě tu přibližně 30 let žije malá populace kuňky žlutobřiché, kterou zde uměle založili majitelé, a to dovozem několika jedinců z východní Moravy z blízkosti slovenských hranic. Kuňky se zdržují jen na pozemku zahrady v bezprostředním okolí malých zahradních jezírek, ve kterých se i rozmnožují. Populace v současnosti čítá 8–10 dospělých jedinců (v době pozorování smíšeného amplexu

byli ve vodě aktivní jen dva samci a jedna samice). Dané stanoviště navštěvují za účelem rozmnožování také některé další druhy obojživelníků žijící volně v okolí Karlštejna. Jde o zmíněného mloka škvrnitého, ropuchu obecnou (*Bufo bufo*) a příležitostně i skokana štíhlého (*R. dalmatina*).

Samci kuňek uchopují své partnerky v pánevní oblasti (inguinální amplexus). Pozorovaný sameček držel samici mloka přibližně uprostřed těla tak, že byl orientován hlavou k jejímu ocasu. Dvojice byla nalezena v 21:30 hod. na kamenných schodech asi 1 m od nejbližšího jezírka a bylo zřejmé, že putuje směrem od vody. Lze tedy předpokládat, že mločička samice získala svého neobvyklého partnera ve chvíli, kdy navštívila jezírko, aby do něj nakladla larvy. Sameček po prvním záblesku fotoaparátu svůj úchop uvolnil. Tělesný kontakt obou

Samice mloka švrnitého (Salamandra salamandra) uchopená samečkem kuňky žlutobřiché (Bombina variegata). Foto M. Horná

jedinců pravděpodobně netrval dlouho a oba zůstali v dobré fyzické kondici.

Rozmnožování kuňek obvykle probíhá v několika vlnách až do letních měsíců. Soupeření samců o samici zde tedy není tak výrazné jako u krátkodobě se rozmnožujících druhů žab. Při vyšších početnostech na místech rozmnožování se volní samci někdy chytají pánevní oblasti svých úspěšnějších kolegů, kteří již drží samici. Odhlédneme-li od mezidruhového páření mezi oběma našimi druhy kuňek, smíšené páry s jinými obojživelníky jsou vzácností. K pozorovanému případu pravděpodobně došlo následkem nepřírodných podmínek a velmi nízkého počtu kuňek na stanovišti.